

NORGES HØYESTERETT

Den 8. januar 2007 avsa Høyesterett dom i

HR-2007-00038-A, (sak nr. 2006/1247), sivil sak, anke,

A

B (advokat Arild Paulsen – til prøve)

mot

C (advokat Frode Henning Antonsen – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder tolking av et testament.
- (2) D, som var norsk statsborger, døde 4. oktober 2003 i en alder av 76 år. Han satt i uskiftet bo etter ektefellen E, som døde 7. september 2002. I uskifteerklæringen var opplyst at boets aktiva besto av boligen og en hyttetomt, begge i Norge. Etter Ds død viste det seg at det forelå en større formue i utlandet.
- (3) C og A er barn av D og E. B er sønn av A. C har bodd i utlandet siden han ble myndig, i det alt vesentlige i Sveits. A og B er begge bosatt i Norge. Forholdet mellom far og sønn hadde etter hvert blitt meget dårlig, og forverret seg ytterligere etter Es død. Etter morens død i 2002 har det også vært et anstrengt forhold mellom C og A.
- (4) D drev forretningsdrift i Norge gjennom firmaene X Engros AS og Y Consult AS. Fra midten av 1970 tallet oppholdt han seg mye i Sveits. Han hadde der en ikke ubetydelig forretningsdrift, noe som har vært holdt skjult for norske myndigheter, medarbeidere i Norge og til dels også for familien. Han eide tidligere en leilighet i Sveits, men den var solgt iallfall senest i 2002. Han leverte selvangivelser både i Norge og Sveits. Han døde i

Sveits, men etter det som er opplyst må det legges til grunn at han da hadde norsk domisil.

- (5) D opprettet 12. mars 2003 i Trondheim et testament med slik ordlyd:

”Undertegnede D som sitter i uskifte etter min ektefelle E, bestemmer herved følgende om deling av min del av boet ved død.

Min sønn, C, skal ha lovens pliktdelsarv, begrenset til kroner 1 million, etter meg som utredet i penger.

Resten av boet skal tilfalle min datter A med 2/3 og hennes sønn B med 1/3.

Forut for dette skal F ha utbetalt kr. 200.000.-...”

- (6) Testamentet har videre bestemmelser om at en hytteeiendom skal legges ut på B’s lodd, og om at hans arv skal forvaltes av andre til han blir 35 år. Testamentet er bevitnet av advokatene Terje Herrem og Torfinn Svanem, begge Trondheim. C bestred opprinnelig gyldigheten av testamentet, men har senere godtatt det.
- (7) Uskifteboets verdier i Norge er i 2006 anslått til ca. 15 millioner kroner. I tillegg kommer verdier i utlandet. Under bobehandlingen er således avdekket at D i april 2003 opprettet en stiftelse i Liechtenstein, Y. Stiftelsens formål er å tilgodese D så lenge han levde, og deretter A og B. I forbindelse med ankeforhandlingene er opplyst at stiftelsens formue utgjør ca. 1,5 millioner sveitserfranc, eller ca. 9,6 millioner norske kroner. Boet har dessuten verdier i Sveits til en anslått verdi av noe over 100 000 kroner.
- (8) Det ble åpnet offentlig skifte i boet etter D og E ved Trondheim tingrett 16. desember 2003. Som bostyrer ble oppnevnt advokat Ronald Eriksen Brevik, Trondheim. Bobehandlingen avdekket en rekke tvistespørsmål mellom arvingene, og C reiste ved stevning 23. august 2004 til Trondheim tingrett skiftetvist, som ble besluttet overført til saksmåls form. For tingretten var også F, som er legatar til 200 000 kroner etter testamentet og som i henhold til vedtektene skulle få utbetalt 1 million kroner forlods fra stiftelsen, gjort til saksøkt.
- (9) Trondheim tingrett avsa 1. desember 2005 kjennelse og dom med slik slutning:

- ”1. Saksområdet mot F avvises.
2. Ds opprettelse av og overførsel av midler til trusten Y Foundation i Liechtenstein er en dødsdisposisjon.
3. I As arv etter E skal det foretas avkortning med 1 082 150 – énmillionogåttitotusenettthundreogfemti – kroner.
4. I As arv etter D skal det foretas avkortning med 82 150 – åttitotusenettthundreogfemti – kroner.
5. Ds testamente datert den 12. mars 2003 omfatter hele formuen etter D.
6. B frifinnes for kravet om avkortning/tilbakeføring av midler til Ds dødsbo.
7. Saken heves for den del som gjelder overførsel av midler fra D til A og B i uskifteperioden, og som ikke var overlevert ved Ds død.
8. C tilpliktes innen 14 – fjorten – dager fra kjennelsens forkynnelse å betale sakens omkostninger med 31 235 – trettientusentohundreogtrettifem – kroner til F, og med tillegg av forsinkelsesrente fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd, første punktum fra oppfyllelsesfristen og til betaling Der sted.
9. C tilpliktes innen 14 – fjorten – dager fra avgjørelsens forkynnelse å betale sakens omkostninger med 49 660 – førtinitusensekshundreogseksti – kroner til

B, og med tillegg av forsinkelsesrente fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd, første punktum fra oppfyllelsesfristen og til betaling Der sted.

10. A og C bærer sine egne omkostninger.”

- (10) Tingretten tolket testamentet og omstendighetene i forbindelse med opprettelsen av dette slik at arvelaters hensikt var å disponere over sin samlede formue. D ønsket å begrense Cs farsarv til lovens minimum, og opprettelsen av stiftelsen var en forlengelse av dette ønsket.
- (11) C anket dommen til Frostating lagmannsrett. Anken rettet seg mot domsslutningens punkt 5, 9 og 10. A og B motanket over domsslutningens punkt 3.
- (12) Lagmannsretten avsa 22. juni 2006 dom med slik domsslutning:

”I I hovedanken:

1. **Ds testamente av 12 mars 2003 omfatter ikke den utenlandske del av formuen etter D.**
2. **Påstanden i ankesaken mot A og B om at formuen i utlandet skal deles med en halvpart på hver av A og C, avvises.**

II I motanken:

Tingrettens dom, domsslutningen pkt 3, stadfestes.

III Saksomkostninger

1. I hovedanken:

A og B tilpliktes, en for begge og begge for en, innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse å betale sakens omkostninger for tingrett og lagmannsretten med 189.358 – etthundreogåttinitusentrehundreogfemtiåtte – kroner med tillegg av forsinkelsesrente fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.

2. I motanken:

Saksomkostninger tilkjennes ikke.

3. **C tilpliktes innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse å betale 15.000 – femtentusen – kroner i saksomkostninger til B, med tillegg av forsinkelesrente fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.”**

- (13) Lagmannsretten kom til at testamentet ikke omfatter utenlandsformuen. Retten la vekt på at testamentet og stiftelsens vedtekter var innbyrdes uforenelige til tross for at D hadde arbeidet parallelt med opprettelsen av testamentet og stiftelsen. Det ble også vist til at D hadde hatt to strengt adskilte formueskomplekser, til at stiftelsen skulle holdes hemmelig ikke bare for C, men også for A og hennes sønn lenge etter Ds død, og til at stiftelsen var opprettet for å omgå norske arveregler.
- (14) A og B har anket over lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1 til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen.

- (15) For Høyesterett er lagt frem et nytt dokument og en redegjørelse fra bostyrer for arbeidet med boet frem til medio november 2006, herunder for verdiene i boet mv. Det er dessuten foretatt bevisopptak med avhør av advokat Torfinn Svanem og lagt frem erklæringer utferdiget av sakens parter, F og Cs sveitsiske advokat, Heinz Klarer. Saken står i det vesentlige i samme stilling for Høyesterett som for de tidligere instanser for så vidt gjelder det spørsmål som retten skal behandle.
- (16) De ankende parter – *A og B* – har i korte trekk anført:
- (17) Lagmannsrettens rettsanvendelse er uriktig. Testamentet omfatter også Ds del av formuen i utlandet. Prinsipalt anføres at dette følger av testamentets ordlyd, dvs. av Ds faktiske vilje. Subsidiært gjøres det gjeldende at en slik fortolking er i samsvar med testators hypotetiske eller formodede vilje.
- (18) Lagmannsretten har feilaktig ikke drøftet hva som ville ha vært Ds hypotetiske vilje, og dens betydning for tolkingen av testamentet til tross for at dette var anført. Det følger av lovteksten, lovforarbeidene og rettspraksis at også testators hypotetiske vilje kan være relevant ved tolkingen av et testament, så lenge dette understøttes av det foreliggende bevismateriale.
- (19) Det er ubestridt at D ved testamentet ønsket å begrense sønnens arv etter ham så mye som mulig etter norsk rett. Bevisopptaket med advokat Svanem viser at D, da han undertegnet testamentet, var vel kjent med at han etter norsk rett ikke kunne gjøre sønnen helt arveløs, noe han prinsipalt ønsket. Han var også kjent med at testamentet omfattet all hans eiendom, også det som han måtte ha i utlandet.
- (20) Det bestrides ikke at D gjennom opprettelsen av stiftelsen søkte å unndra midler fra uskifteboet, og de ankende parter er enige i at C må kompenseres for dette. Den omstendighet at fordelingen av utbetalinger fra stiftelsen til de ankende parter ikke er i samsvar med fordelingen mellom dem etter testamentet, kan ikke tillegges vekt ved tolkingen av testamentet. Hovedpoenget med stiftelsen for D var å minske sønnens arv. For tolkingen av testamentet har det heller ingen betydning at B først skulle få den første utbetalingen da bobehandlingen i Norge var avsluttet. Dette må ses i lys av at stiftelsens midler var ukjent i Norge.
- (21) Det er ikke tvilsomt at D, dersom han hadde forutsett at stiftelsen ville bli trukket inn i boet, ville ha ment at testamentet også omfatter midlene i stiftelsen.
- (22) A og B har nedlagt slik påstand:
- ” 1. Ds testament datert 12. mars 2003 omfatter hele formuen etter D.
 2. C dømmes til å betale saksomkostningene til A for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven § 3 fra oppfyllestidspunktet til betaling skjer.
 3. C dømmes til å betale saksomkostningene til B for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven § 3 fra oppfyllestidspunktet til betaling skjer.”
- (23) Ankemotparten – *C* – har i korte trekk anført:

- (24) Ved tolkingen av et testament må det foretas en subjektiv tilnærming. Tolkingen går ut på å klarlegge hva testator mente. Ds vilje fremgår av de disposisjoner han foretok, hvor utenlandsformuen ble plassert i stiftelsen i Liechtenstein med eget regime, mens det ble opprettet et eget regime for formuen i Norge.
- (25) Ankemotparten er i utgangspunktet ikke uenig i at en testators hypotetiske vilje kan få betydning for tolkingen av et testament, men bestrider at det i den foreliggende sak er mulig å finne frem til hva som ville ha vært Ds hypotetiske vilje. Å si at testamentet også gjelder utenlandsformuen, vil innebære en "reparasjon" av testamentet som ikke har støtte i bevismaterialet. Dersom D hadde forutsett at stiftelsen ville bli en del av uskifteboet, er det ikke klart at han ville ha ment at testamentet også skulle omfatte disse midlene. Det er mulig at han da ville ha valgt andre løsninger for å hindre at utenlandsformuen ble kjent for norske myndigheter. For D var det å holde utenlandsformuen hemmelig like viktig som å begrense sønnens arv.
- (26) Ankemotparten er enig i at det ikke er tvilsomt hva som var Ds faktiske vilje ved testamentsopprettelsen for så vidt gjelder formuen i Norge. Samtidig var hans prinsipale ønske med hensyn til formuen i utlandet å holde denne utenfor skiftet i Norge, og skjult for arvingene. Dette fremgår av et notat opprettet i slutten av januar 2003 av hans rådgiver i Sveits. Det må tillegges vekt at stiftelsen og testamentet ble opprettet samtidig. Forskjellene mellom stiftelsens vedtekter og testamentet mht. hvem som er tilgodesett og hvor mye den enkelte er tilgodesett med, viser også at testamentet ikke omfatter stiftelsen. Dessuten fremgår det av stiftelsens vedtekter at midlene skulle holdes utenfor boet. Dette følger av at det er satt som vilkår for utdeling til B at bobehandlingen er avsluttet.
- (27) Hensynet til formreglene for opprettelse av testament tilsier at tolkingen må finnes innen testamentets rammer. Reelle hensyn taler også i en sak som den foreliggende for ikke å foreta noen utvidende tolking som ikke fremstår som en naturlig forlengelse eller presisering av testamentets ordlyd og situasjonen ved inngåelsen av testamentet.
- (28) C har nedlagt slik påstand:
- "1. Ds testamentet av 12. mars 2003 omfatter ikke den utenlandske del av formuen etter D.
 2. Lagmannsrettens dom pkt. III 1 stadfestes. I tillegg plikter A og B in solidum å erstatte sakens omkostninger for C for Høyesterett med tillegg av forsinkelsesrente etter lov om forsinket betaling fra forfall og til betaling skjer."
- (29) *Mitt syn på saken:*
- (30) Det er ved tingrettens dom rettskraftig avgjort at opprettelsen av stiftelsen Y Foundation i Liechtenstein er en dødsdisposisjon. Det samlede uskifteboet har etter det som er opplyst, en nettoverdi på om lag 25 millioner kroner. Ektefellene D og E hadde ikke ektepakt, og halvparten av boet er således arv etter E. Bostyrer har opplyst at han har vært i kontakt med stiftelsens styre for å få tilbakeført midlene i stiftelsen til dødsboet, men at dette er blitt avvist. Stiftelsen er underlagt lovgivningen i Liechtenstein, og endring av vedtektene etter stifters død i strid med dennes ønsker og intensjoner, er ikke mulig. Jeg legger til grunn at Ds del av boet utgjør om lag 12–13 millioner kroner og består av verdier i Norge, Sveits og Liechtenstein.

- (31) Saken gjelder om testamentet som D opprettet 12. mars 2003, også gjelder formuen i utlandet slik at beløpsbegrensningen på 1 million kroner etter arveloven § 29 første ledd også omfatter denne delen av arven etter D.
- (32) Etter arveloven § 65 første ledd skal "[t]estament tolkes i samsvar med det testator meinte". I Innstillingen fra arvelovkomiteen, 1962, Utkast til lov om arv blir det på side 228 første spalte pekt på at selv om bestemmelsen er ny er den i samsvar med "et uomtvistelig prinsipp" i gjeldende rett. Det er således ikke tvilsomt at testamenter skal tolkes subjektivt, dvs. at man ved tolkingen skal søke å De frem til det man vil anta at testator mente da han opprettet testamentet. For å De frem til testators vilje, skal det legges vekt på bevismidler av enhver art, dvs. at man ikke er bundet til bare å legge vekt på de tolkingsdata som måtte fremgå av testamentet. Tolkingen skal – i samsvar med lovteksten – skje for å De frem til hva testator mente, og for å nå dette formålet står fortolkeren fritt så lenge det er forenelig med testamentet som en formbunden disposisjon. Testators hypotetisk vilje kan trekkes inn ved tolkingen – hva ville han ha ment om han hadde hatt kunnskap om bestemte forhold, jf. også bestemmelsen i § 65 annet ledd. Dersom visse forhold er inntruffet etter at testamentet ble opprettet, kan en vesentlig forutsetning for testamentet være borte. Den som skal tolke et testament, må da sette seg inn i testators situasjon og søke å komme frem til hva han ville ha bestemt om han hadde kunnet forutse utviklingen.
- (33) Jeg går etter dette over til å drøfte tolkingen av testamentet. Innledningsvis peker jeg på at D drev adskilte forretninger i Norge og Sveits, og at det med unntak for den nærmeste familien ikke var kjent at han hadde virksomhet i Sveits. Også innen familien har det vært begrenset kunnskap om omfanget av virksomheten i Sveits, og om hvilke midler han hadde i utlandet. A og C har imidlertid begge vært kjent med at faren hadde en bankkonto i Luxembourg, som de begge hadde fullmakt til.
- (34) For tolkingen av testamentet har etter min mening Ds meget dårlige forhold til sønnen stor betydning.
- (35) D tok allerede i 2002 kontakt med høyesterettsadvokat Herrem, Trondheim, for å få hjelp til å opprette et testament. I sin vitneforklaring til Høyesterett opplyser advokat Svanem at han i nyttårshelgen 2002/2203 ble kontaktet av D i den forbindelse. Svanem uttaler videre at D:

"opplyste å ha vært i kontakt med advokat Herrem om et testamente. Han ønsket en ny vurdering av innholdet i testamentet. I telefonsamtalen tok han opp at han ønsket å gjøre sønnen C arveløs. D ble informert om pliktdelsreglene og skulle ta ny kontakt over høytiden for å gjennomgå advokat Herrem utkast. Dette utkastet ble vitnet foreholdt i januar og var likelydende med det endelige testamentet.

Det ble så avholdt en del møter mellom D og vitnet. Vitnet var hjemme hos ham et par ganger, herunder den 12. mars da testamentet ble signert. De snakket også en del på telefon. Det som kom frem i hver samtale var Ds sterke ønske om å gjøre sønnen C arveløs. ...

Herrem og Svanem gjennomgikk innholdet i testamentet punkt for punkt med D og forklarte hva dette innebar, herunder mulighetene for endring. Han ble spesifikt foreholdt at det var en full testasjon, og at det gjaldt hele av hans del av boet. Han ble også gjort oppmerksom på at det bare var hans egen del av formuen som han kunne disponere over. Dette forsto han godt.

D ville forsikre seg om at testamentet begrenset Cs arv nok. Han var uenig i pliktdelsreglene og ønsket å gjøre C helt arveløs. Det eneste han ønsket var å gjøre C arveløs. D ønsket å gjøre sønnen mest mulig arveløs etter at han forstod at pliktdelsreglene avskar full arveløshet. Han ble gjort oppmerksom på – og forstod – at testamentet gjaldt alt han etterlot seg.

I forbindelse med arvelovens bestemmelser om begrensning av pliktdelsarven var det av interesse å vite hvilke verdier som var i boet. D spurte om han måtte gå gjennom alt av verdier. Svanem svarte at det ikke var nødvendig. Huset i ...veien ble nevnt og anslått til en verdi kr. 3-4 millioner, hytten på Halså ble anslått til kr. 1-2 millioner, en båt på Halså (colin archer seilbåt), samt lager/bygning på Tunga som var verdsatt mellom 10-20 millioner ble også trukket frem. Han nevnt også at han hadde ting i Sveits; spesifikt nevnte han en leilighet og en bil, en Peugeot. De gikk ikke i videre detaljer da det var opplyst om tilstrekkelige verdier til å anvende bestemmelsen om innskrenking av pliktdelsarven. Det var ikke nødvendig å gå nærmere inn på konkrete aktiva eller størrelsen på disse aktiva da det var opplyst at det ikke var gjeld i boet.”

- (36) Av det jeg her har gjengitt fremgår at D var klar over at testamentet var slik utformet at det omfattet alt som ville inngå i hans del av uskifteboet – også det som måtte befinne seg i utlandet. D ville ved testamentet sørge for at sønnens arverett etter ham ble begrenset så langt dette var lovlig.
- (37) Testamentet gjelder ”min del av boet”, og fastsetter – i samsvar med det som var Ds klart uttalte ønske – at sønnens arv etter ham er begrenset til lovens minimum, dvs. 1 million kroner i kontanter. Resten av boet skal deles mellom datteren med 2/3 og dattersønnen med 1/3. Dessuten er F tilgodesett med et legat. Testamentet fastsetter også at dattersønnen skal få utlagt hytta på sin arvelodd, og at hans arvelodd skal bestyres av advokat Svanem inntil fylte 35 år. Det er intet i testamentets ordlyd som begrenser det til utelukkende å gjelde Ds del av uskifteboet i Norge, og etter mitt syn er det nærliggende å forstå testamentet i samsvar med ordlyden, dvs. at det gjelder arven etter ham. En slik forståelse er i samsvar med det som advokatene Herrem og Svanem drøftet med D – at testamentet skulle være fullstendig.
- (38) Jeg går så over til å drøfte om testamentet likevel skal tolkes innskrenkende slik at det ikke gjelder formuen i utlandet. Denne består som nevnt av midlene i stiftelsen i Liechtenstein og midler i Sveits. Ankemotparten har anført at sistnevnte må behandles på samme måte som midlene i stiftelsen. Spørsmålet har ikke vært drøftet av de tidligere instanser. Jeg kan imidlertid ikke se at ankemotparten har anført noen begrunnelse for hvorfor testamentet ikke også omfatter midlene i Sveits. Det som er blitt anført, og som jeg straks kommer tilbake til, gjelder utelukkende omstendigheter knyttet til stiftelsens midler. Slik jeg ser det, er det ikke grunnlag for å si at testamentet ikke omfatter formuen i Sveits.
- (39) Jeg går så over til å drøfte ankemotpartens anførsler vedrørende stiftelsen. Etter hans syn omfattes disse ikke av ”min del av boet”, som det heter i testamentet.
- (40) Formuen i utlandet var som nevnt ukjent i Norge. Under samtaler med advokat Svanem rundt årsskiftet 2002/2003 fikk D bekreftet advokat Herrem opplysninger om at han ikke kunne begrense sønnens morsarv, og at sønnen ville ha krav på lovens minimumsandel som arv etter faren. Ankemotparten har vist til at D samtidig drøftet disse spørsmålene med sin sveitsiske rådgiver, og til at denne etter samtaler med D i slutten av januar 2003 utarbeidet notater om spørsmålene. Det er der skissert hvorledes Ds todelte økonomi ville

kunne opprettholdes. I notatene foreslås at D oppretter et testament i Norge som gjelder eiendelene der og hvor sønnens arv etter faren begrenses. Samtidig foreslås utenlandsformuen plassert i en stiftelse eller et fond. Skissen avviker med hensyn til testamentets innhold på flere punkter fra det utkast til testament som allerede forelå, og som var i samsvar med det endelige testament. Etter skissen skulle det i testamentet bl.a. tas inn en oversikt over alle norske eiendeler. Stiftelsens vedtekter skulle tilsvarende inneholde en oversikt over verdiene.

- (41) Det er ikke kjent hvilken rolle disse notatene eller skissene har spilt for Ds valg av fremgangsmåte. Testamentet som han undertegnet 12. mars 2003, var som nevnt i samsvar med Herrems utkast, og er generelt utformet. Det inneholder således ikke noe som gir grunnlag for å si at D mente at testamentet bare skulle gjelde hans del av boet i Norge.

- (42) Det ble imidlertid i samsvar med rådgiverens skisse også opprettet en stiftelse 16. april 2003 i Liechtenstein med et eget regime, og det vesentlige av utenlandsmidlene ble da overført til stiftelsen. Etter vedtektene var D eneste begunstiget så lenge han levde. Etter hans død gikk rettighetene over til dattersønnen og datteren. Første utbetaling til datteren Der etter vedtekten sted ”not earlier than ten years after the death of the first beneficiary”, mens første utbetaling til dattersønnen skjer 31. mai 2015 ”if all work in connection with the estate of the first beneficiary has then successfully been finalised, and not earlier than five years after the death of the first beneficiary”. Ankemotparten har vist til dette vilkåret og gjort gjeldende at dette viser at D ikke kan ha ment at ”min del av boet” også omfatter stiftelsen. Han har også vist til at fordelingen etter stiftelsens vedtekter ikke svarer til fordelingen etter testamentet.

- (43) Opprettelsen av stiftelsen har, slik jeg ser det, tjent flere formål. D har nok ønsket å sørge for at midlene fortsatt forble ukjent for norske myndigheter, men han har også villet begrense sønnens arv ved at en ikke ubetydelig del av verdiene i uskifteboet ble overført til stiftelsen. Opprettelsen av stiftelsen var ikke nødvendig for å begrense sønnens arv etter faren. Det hadde D allerede oppnådd gjennom testamentet. Det sentrale var da – ved siden av å holde formuen skjult for norske myndigheter – å unndra C deler av morsarven.

- (44) Lagmannsretten har i domspremissene vektlagt at utbetalingene fra stiftelsen til A og B og fordelingen mellom disse ikke synes å gjenspeile fordelingen mellom dem etter testamentet. Etter min vurdering har de to disposisjonene samme bærende hovedtrekk – å minimalisere sønnens arv. Den innbyrdes fordelingen mellom datter og dattersønn er etter min mening uten betydning for tolkingen av om testamentet også omfatter disse midlene når de først er trukket inn i uskifteboet. Jeg finner heller ikke å kunne legge avgjørende vekt på vilkåret i vedtektene om at arbeidet med boet i Norge måtte være avsluttet før B fikk den første utbetalingen. Dette fremstår som et utslag av det hemmelighold som midlene var forutsatt omgitt med, og av at D har vært klar over at han gjennom stiftelsen søkte å holde deler av morsarven unna sønnen.

- (45) Hensett til at en bærende tanke med opprettelsen av stiftelsen var å begrense sønnens arv etter moren, er det etter mitt syn ikke tvilsomt at D dersom han hadde vært klar over at stiftelsen ville bli en del av det norske uskifteboet, ville ha ment at begrensningen av sønnens arv etter faren også skulle gjelde midlene i stiftelsen.

- (46) Opprettelsen av stiftelsen, som skulle hemmeligholdes, innebærer omgåelse av norske skatteregler og norske arveregler om fordeling av uskiftebo. Forholdet til skattemyndighetene er etter det som er opplyst, ikke avklart. Det forhold at stiftelsens midler er en del av uskifteboet sikrer at C får sin rettmessige morsarv. For tolkingen av testamentet kan jeg imidlertid vanskelig se at disposisjonens karakter av omgåelse kan ha betydning.
- (47) Jeg er etter dette kommet til at Ds testament gjelder hele hans del av uskifteboet.
- (48) Anken har ført frem. Jeg finner at A og B bør tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett i medhold av tvistemålsloven § 180 annet ledd, jf. § 172 første ledd. Videre må lagmannsrettens saksomkostningsavgjørelse for tingretten og lagmannsretten i hovedanken endres. Partene har vært enige om opplegget for omkostningsavgjørelsen, men det er reist innsigelser mot enkelte beløp.
- (49) Jeg finner at de ankende parter omkostningskrav for tingretten med til sammen 98 397 kroner og for lagmannsretten med til sammen 68 190 kroner bør tas til følge. For Høyesterett er det krevd til sammen 139 450 kroner, hvorav utlegg 16 560 kroner. Jeg finner at nødvendige omkostninger for å få saken betryggende utført kan settes til 100 000 kroner. I tillegg kommer ankegebyr med 20 640 kroner. Saksomkostningsbeløpet tilkjennes i samsvar med påstanden med halvparten til A og halvparten til B. Merverdiavgift er inkludert.
- (50) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Ds testament av 12. mars 2003 omfatter hele formuen etter ham.
2. I saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler C til A 143 613,50 – etthundreogførtitretusensekshundreogtrenten,50 – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
3. I saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler C til B 143 613,50 – etthundreogførtitretusensekshundreogtrenten,50 – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.

(51)	Kst. dommer Sverdrup:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(52)	Dommar Utgård:	Det same.
(53)	Dommer Stang Lund:	Likeså.
(54)	Dommer Gjølstad:	Likeså.

(55) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Ds testament av 12. mars 2003 omfatter hele formuen etter ham.
2. I saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler C til A 143 613,50 – etthundreogførtitretusensekshundreogtrenten,50 – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
3. I saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler C til B 143 613,50 – etthundreogførtitretusensekshundreogtrenten,50 – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.

Riktig utskrift bekreftes: